

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi
The Journal of International Social Sciences
Cilt: 31, Sayı: 1, Sayfa: 405-417, OCAK – 2021
Makale Gönderme Tarihi: 29.10.2020 Kabul Tarihi: 25.12.2020

BİREYLERİN AD-SOYAD DEĞİŞTİRME VE DÜZELTME NEDENLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

*Individuals' Opinions Regarding Reasons For Changing And Editing Their Names-
Surnames*

Vedat ÇOBAN¹

Zeynep Betül SUNKAR²

Ece Beril ALTIN³

ÖZ

Bu çalışmada insanları ad-soyadlarında değişime ve düzeltmeye götüren sebepler tespit edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca bu değişimde bireylerin yeni adlarını seçerken hangi kriterleri esas aldıklarına yönelik bulguların belirlenmesi hedeflenmiştir. Kişi ad-soyadları geçmişten günümüze insanların yaşamında çok önemli bir yere sahip olmuştur. Ad-soyadları, içinde buldukları sosyo-kültürel yapıyı yansıtan değişken niteliklere sahiptir. Türkçedeki “ismiyle müsemma olmak” ifadesi, adların kültürümüzdeki önemini göstermektedir. Taşındığı ad ve soyadının kendisine bir değer kazandırdığına inanan bireyin algısını etkileyecek olumsuz faktörlerin oluşması, ad-soyad değişimi arayışlarını beraberinde getirmiştir. Nitel araştırma yöntemiyle hazırlanan bu makale çalışmasında örneklem grubu olarak ad veya soyadında değişime gitmiş elli kişi ile yüz yüze görüşerek veriler toplanmıştır. Elde edilen bulgulara göre ad veya soyadların değişiminde Nüfus Hizmetleri Kanunu’nda yapılan değişiklikler ile iletişim hızındaki artış, medyadaki gelişmeler ve popüler kültürün etkisi öne çıkmaktadır. Kişilerin isteğine bağlı olarak gerçekleşen ad-soyad değişikliğinde sosyo-kültürel farklılaşmalar, yeni eğilimler, tutumlar ve grup kimliklerinin etkili olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Kişi ad-soyadları, ad-soyadı değişimi, ad-soyadı tercihleri.

ABSTRACT

The present study attempts to determine the reasons that lead people to change and correct their names. Also, it was aimed to evaluate the findings regarding the criteria by which individuals chose their new names during such changes. Names have had quite an important place in people’s lives from past to present. Names have variable qualities that reflect the socio-cultural structure people live in. The Turkish phrase “ismiyle müsemma olmak – being true to one’s name” shows the importance of names in our culture. The emergence of negative factors affecting the perception of an individual who believes that his/her name and surname add value to him/her brings about seeking for a change of name-surname. In this study conducted with the qualitative research method, the data were obtained through face-to-face interviews with fifty people who changed their names or surnames, as a sample group. According to the findings obtained, in addition to the changes made in the Civil Registry Services Act, the increase in communication speed, developments in the media, and the effect of popular culture become prominent in the change of names or surnames. It is seen that socio-cultural differences, new tendencies, attitudes, and group identities are effective in cases of name-surname change depending on the request of the persons.

Keywords: Names-surnames of people, change in name-surname, name-surname preferences.

¹ Elâzığ Bilim ve Sanat Merkezi, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni, cobanvedat@gmail.com. ORCID: 0000 0002 8639 5802

² Elâzığ Bilim ve Sanat Merkezi ÖYG Öğrencisi. ORCID: 0000 0002 9491 3710

³ Elâzığ Bilim ve Sanat Merkezi ÖYG Öğrencisi. ORCID: 0000 0001 7444 6548

1. Giriş

Ad-soyadı seçiminin ve ad vermenin insan için büyük önemi bulunmaktadır. Adlar ve soyadları toplumdaki yaşam biçimini, düşünce tarzını, sosyal yapıyı yansıtır ve o toplumun aynası kabul edilmektedir. Kendine özgü kişiliği ve özvarlığı olan her birey, başkalarından adıyla ayırt edilir, toplum ve ailesi içinde bununla yer alır. Onun içindir ki her kişinin bir adının olması ve adının nüfus siciline yazılması yasalarla zorunlu kılınmıştır. Bu zorunluluk aynı zamanda kişinin yaşamıyla özdeşleşen ve kişiliğinin ayrılmaz bir ögesini oluşturan adını özgürce seçmesi ve onunla tanınması için kendisine tanınmış temel bir kişilik hakkıdır (Öztañ, 2001:163).

Adlar, bireysel ve toplumsal yönü olan birer simgedir. Sadece adlandırma gereksinimini yerine getiren gelişigüzel ifadeler değildir. Birey tarafından tüm somut ve ahlaki kişiliğın bir yansıması olarak algılanırken, toplumsal açıdan anlam kazanan, toplumsal statü, toplumsal saygınlık ve çeşitli sosyo-kültürel faktörler de yansımasını bulur (Zengin, 2014: 36). İnsanlar sahip oldukları ad sayesinde içinde yaşadıkları toplumun bir parçası hâline gelerek o toplumdaki insanlarla ancak o sayede iletişim hâlinde kalabilmektedir (Yalçınkaya, 2015: 364). Bireyler, toplumda adlarıyla ilk önce anımsanır ve adlar onların etiketleri gibi kabul edilir. Bu açıdan kültür, tarih, edebiyat, halkbilim, sosyoloji, psikoloji gibi birçok alanla ilişkisi olan simgelerdir.

Kültürümüzde kişinin adı millî ruhu, dinî inancı, huzurlu ve rahat yaşama isteğini, yaşanan yeri, sosyal olayları, mertliği, yiğitliği, kahramanlığı, güzelliği, sadakati, vefayı, saygıyı, sevgiyi, inceliği, estetik duyguları, zekayı, ilmi, uygarlık düzeyini, doğayı, zamanı, geleneği ve benzerlerini yansıtmıştır (Kayasandık, 2019: 58). Bu açıdan adlar, kısa ifadeler olsalar da göründüklerinden daha fazla anlam taşırlar. “Toplumlar sahip oldukları kültürleri yaşatmak isterler. Yaşatmanın bir yolu da ad vermedir. Bu yolla toplumlar, toplumsal dinsel ve tarihsel kültürlerini ad verme yoluyla sonraki nesillere aktarmaya çalışırlar. Bu nedenle de toplumların sahip olduğu değerler zamana ve mekâna bağılı olarak değiştiği için, kişi adları da zamana ve konjonktüre göre değişir” (Altan, 2018: 621). Değişim hayatın her alanında karşımıza çıkarken insan adlarının bundan etkilenmemesi söz konusu değildir. Son yıllarda toplumdaki hızlı dönüşüm kişi ad ve soyadlarına yansımış olup anlamını bilmediğimiz adlar çoğalmıştır.

Toplumsal kimliği gösteren araçlar olarak isimler genelde tarihsel ve kültürel özgünlüğü simgeleyen kolektif bir hafızadan süzülüp gelmeleri nedeniyle, bir anlamda toplumsal dünyaya ve kimliğe referans olurlar. Toplumsal etkileşimin özel boyutlarını yansıtmaları nedeniyle bütünleşme veya çatışma simgeleri olarak algılanabilirler. Bu anlamda isimler üzerinden sosyo-kültürel değişimler, düşünceler, eğilimler, tutumlar ve grup kimliklerini okumak mümkündür (Çelik, 2007: 6). Bazı insanlar, niçin verildiğini bilmedikleri; ama toplum içinde bir antlaşmanın varlığından doğduğuna inandıkları adları, kendi adlarından başlayarak hep sorgulamış, etraflarındaki varlıkların, kavramların adlarını açıklamaya çalışmışlardır (Şenel, 2017: 72). Bu sorgulama ve açıklama gayretleri günümüzde olduğu gibi zaman zaman yeni arayışlara yol açmıştır.

Adlandırmalara dair kültürümüzde önemli gelenekler mevcuttur. Özellikle aile büyüklerinin adını verme geleneği günümüze kadar devam etmiştir. Adı verilen kişileri adlar vasıtasıyla yaşatmak, onlara değer verildiğini ifade etmek gibi amaçlar güdülmüştür (Köse, 2014: 112). İlerleyen süreçte adı taşıyan kişi aile büyüklerine de ait olsa bu adın yerine kendi terciğini ön plana çıkarabilmiştir.

Küreselleşme bizim gündelik deneyimlerimizin doğasını kökten bir biçimde değiştirmektedir. Bir zamanlar, gelenek ve töre, insanların yaşam yolları üzerinde güçlü etkilerde bulunurdu. Küreselleşme koşullarında, insanların kendi kimliklerini etkin bir biçimde oluşturdukları yeni bir bireycilik anlayışıyla karşı karşıyayız. Daha önceleri insanların seçimlerini ve etkinliklerini yöneten toplumsal kodlar, önemli ölçüde küreselleşmeyle zayıflamıştır (Giddens, 2012: 101). Değişimin son derece yaygın olduğu modern dünyada çocukların, ergenlerin aile büyükleriyle bakış açılarında farklılıklar ortaya çıkmıştır. Bu farklılığın ad-soyadı tercihlerini de etkilemesi doğal bir durum olup insanları ad-soyadlarında değişime götüren yolu da beraberinde açmaktadır.

Bu araştırmanın problemi bireyi ad-soyadı değişimi ve düzeltmesine götüren sebeplerin sosyokültürel ortamda nedenlerine ulaşabilmektir. Sosyokültürel ortamdaki değişimler, ad-

soyadlarını hangi yönden yenileşmeye açık hale getirmektedir? Yeni ad seçimlerinin çok yönlü etkileşimlerle izahını yapmak ve toplumsal kültür içinde adların değişime açık olduğunu örneklerle belirtmek amaçlanmıştır.

Son yıllarda ad-soyadı değişimi ve düzeltilmesiyle ilgili kanunda önemli düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenleme sonrasında ad-soyadlarındaki değişiklik sayısında ciddi artışların olması bu araştırmanın yapılmasında önemli bir faktör olmuştur. Konuyla ilgili olarak İçişleri Bakanlığı'nın resmî sitesinde **20 Eylül 2018 tarihli detaylı açıklama bulunmaktadır**⁴. Ad ve soyad değişikliğiyle ilgili iş ve işlemler 3 yıl boyunca mahkeme kararı aranmaksızın il ve ilçe idare kurullarınca yürütüleceği, 24.12.2019 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.⁵

Bu çalışma, TÜBİTAK 51. Lise Öğrencileri Araştırma Projeleri Yarışması'nda Sosyoloji alanında bölge üçüncüsü olan "Değişen Adlarla Değişen Kimlikler" başlıklı proje kapsamında hazırlanmıştır. Görüşme formlarının uygulanmasında Elazığ Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli resmî izin⁶ alınmıştır. Bu izin 2019 yılında düzenlenen **51. Lise Öğrencileri Araştırma Projeleri Yarışması'nda** TÜBİTAK Malatya Bölge Koordinatörlüğü tarafından etik izin belgesi olarak kabul edilmiştir. Ayrıca bu görüşmeler 2018-2019 yıllarında yapılmış olduğundan etik kurulu izin belgesine ihtiyacı yoktur.

Araştırma, her yaş kategorisinden resmi olarak ad-soyadı düzenlemesinde bulunmuş elli gönüllü kişi ile yüzyüze görüşmeler yapılarak formlar doldurulmuştur. Bu görüşmelerde yanıt aranan bazı sorular aşağıda madeler halinde verilmiştir.

- 1) Ad ve soyadınızla ilgili olarak ne tür bir resmi düzenlemede buldunuz?
- 2) Değiştirmek istediğiniz adın size neden verildiğini biliyor musunuz?
- 3) Ad-soyadınızda değişiklik istemenizin sebepleri nelerdir?
- 4) Sizce bir ad nasıl olmalıdır?
- 5) Değişimi aileniz ve çevreniz nasıl değerlendiriyor?

2. Yöntem

Bu çalışmada sosyal bilimlerde uygulanan nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmanın temel özelliği, bireylerin gerçeği sosyal dünyalarıyla etkileşimleri üzerinde yoğunlaşmasıdır (Kapucu, 2016: 30). Bu araştırmanın evrenini Elâzığ şehrinde, Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı farklı okullar ile Elazığ'ın Kovancılar ilçesi oluşturmaktadır. Bu kapsamda Elazığ'daki farklı okullardan 15 öğrenci, 8 öğretmen ve 9 öğrenci velisi ya da yakını ile görüşülmüştür. Kovancılar ilçesinde ise İlçe Nüfus Müdürlüğü'nün katkılarıyla farklı yaş aralıklarına sahip 18 kişi ile görüşme yapılmıştır. Böylece bu çalışmada Elâzığ ve Kovancılar'da ad-soyadında değişim, düzeltme, ekleme yapmış 50 kişi örneklem grubuna dahil edilmiştir (Tablo 1). Bu sayının örneklem grubu olarak ad-soyad değişim, düzeltme ve ekleme yapmış kişileri temsil edeceği varsayılmıştır.

Örneklem seçiminde; amaçlı örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Olasılık temelli olmayan bir örnekleme yaklaşımı olan amaçsal örnekleme yöntemi, araştırmanın amacına bağlı olarak derinlemesine araştırma yapılmasına olanak tanıyabilmektedir. Amaçlı örnekleme, belli ölçütleri karşılayan veya belirli özelliklere sahip olan bir veya daha fazla özel durum çalışılmak istendiğinde tercih edilmektedir. Araştırmacı, seçilen durumlar bağlamında toplum olaylarını ya da olgularını anlamaya ve bunlar arasındaki ilişkileri keşfetmeye ve açıklamaya çalışmaktadır. Amaçlı örneklemin amacı, araştırmada çalışılan problemleri aydınlığa kavuşturacak zengin bilgi içeren

⁴ İçişleri Bakanlığına bağlı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü'nün, 2017 Aralık ayında başlattığı mahkeme kararı aranmaksızın bir kereye mahsus ad ve soyadı değişikliği yapılabilmesine olanak sağlayan uygulamasına vatandaşlar yoğun ilgi gösterdi. Nüfus Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair 7039 sayılı Kanun geçen yıl Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmişti. Nüfus Hizmetleri Kanununda yapılan bu değişiklikle Soyadı Kanunu'nun 3'üncü maddesine aykırı yazılan, yazım ve imla hatası veya düzeltme işareti kullanılmasıyla kaynaklanan anlam değişiklikleri bulunan ad ve soyadları il ve ilçe idare kurulunun vereceği kararla bir kereye mahsus mahkeme kararı aranmaksızın değiştirilebilecektir. (<https://www.icisleri.gov.tr>, 30.12.2018).

⁵ <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/ad-ve-soyad-degisikligi-uygulamasi-3-yil-daha-uzatildi/1682262>, 28.12.2019.

⁶ Sayı: 79137285-604.01.01-E.22229356, 20.11.2018

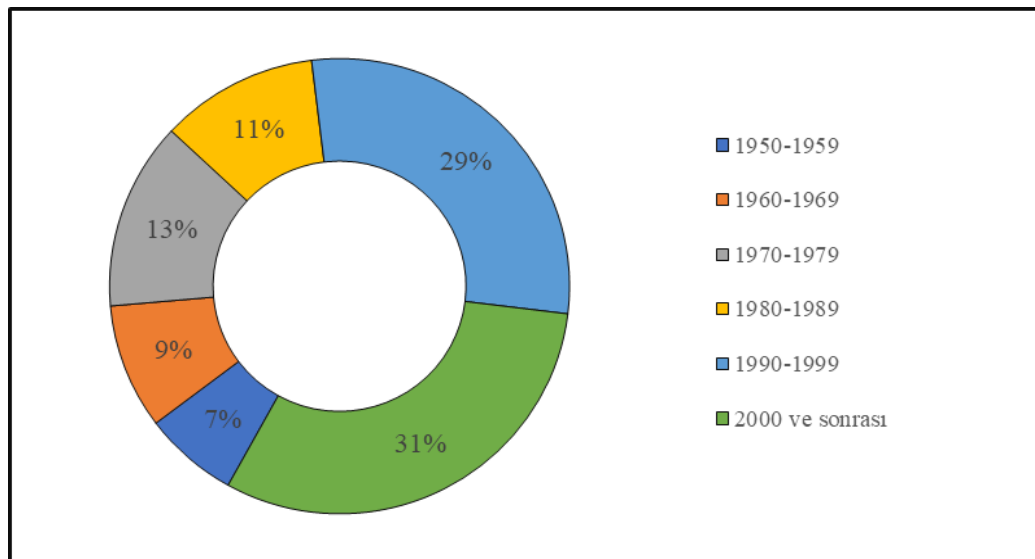
durumları açıklığa kavuşturmak (Başaran, 2017: 490). Belirli, sınırlayıcı niteliklere ve ulaşılması zor bireysel özelliklere sahip kişiler üzerinde uygulanan örneklemedir (Erkuş, 2005).

Ad-soyadının değiştirilip düzeltilmesinin nedenlerini belirlemeye yönelik yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Ad-soyadı değişikliği olan elli kişi ile görüşülerek bu formlar doldurulmuştur. Görüşme formundaki sorulara verilen cevaplar analiz edilerek veri toplama işlemi gerçekleştirilmiştir. Toplanan veriler dikkatli bir şekilde gözden geçirilip gruplandırılarak içerik analizi yapılmıştır. Veri analizinin geçerliği için katılımcıların görüşlerine bağlı kalınmış ve bazı katılımcı görüşleri doğrudan metne eklenmiştir. Görüşmeye başlamadan önce araştırmacının amacı hakkında katılımcılara bilgi verilmiştir.

Tablo 1. Ad-Soyadında Değişim/Düzeltilme İşlemi Yapan Kişilerin Yaş Gruplarına Göre Dağılımı.

Sıra No	Yaş Grupları	Sayı	%
1	1950-1959	3	7
2	1960-1969	4	9
3	1970-1979	8	13
4	1980-1989	6	11
5	1990-1999	13	29
6	2000 ve sonrası	14	31
7	Boş	2	-
Toplam		50	100

Görüşme formunun birinci kısmında yaş ve cinsiyet gibi bağımsız değişkenlere yer verilmiştir. İkinci kısımda ad-soyadıyla ilgili yapılan işlemleri, değişim istenmesinin sebepleri, iyi bir adda aradıkları ve değişime çevrenin gösterdiği tepkileri bulmaya yönelik sorular yöneltilmiştir. Resmi olarak adında ve soyadında değişim ya da düzenleme yapan kişileri tespit etmenin güçlüğü çalışma aşamasındaki en büyük zorluğu oluşturmuştur. Evlilik yolu ile soyadı değişikliği yapan kişiler çalışmaya dahil edilmemiştir. Görüşmeye katılan ve formu doldurulan kişiler farklı yaş gruplarından seçilmiş olup her yaş grubundan örneklem alınmasına dikkat edilmiştir (Şekil 1).

Şekil 1. Ad-soyadında değişim/düzeltilme işlemi yapan kişilerin yaş gruplarına göre yüzdelik dağılışı.

3. Bulgular

Çalışma kapsamında yapılan görüşmelerin içerik analizlerine göre elde edilen bulgular ad ve soyadı değişikliklerine göre başlıca iki ana grup altında değerlendirilmiştir. Ayrıca değişikliğe neden olan faktörler ana başlıklar altında detaylandırılmıştır. Ulaşılan sonuçlara göre en fazla değişimin erkekler arasında ve ad değişimlerinde olduğu görülmüştür.

3.1. Ad Değişiklikleri ve Nedenleri

Toplumların önemli kültürel değerleri arasında yer alan ad vermede inançlar, adetler ve gelenekler önemli rol oynar. Ancak dönüşmekte olan geleneksel yapı ad seçme eğilimlerinde de kendini göstermektedir. Şahıs adlarında meydana gelen değişim, sosyo-kültürel yapıdan ve ondaki farklılaşmalardan bağımsız ele alınamaz. Elli kişiyle yapılan görüşmelerde ulaşılan sonuçlara göre en fazla ad değişimine rastlanmıştır. Görüşme forumlarına göre yirmi altı kişinin adını değiştirdiği tespit edilmiştir. Adından memnun olmayıp adını değiştirenlerin sayısı erkeklerde (17 kişi) kızlara göre (11 kişi) daha yüksektir (Tablo 2).

Tablo 2. Örnekleme Grubundaki Ad Değişiklikleri, Eski/Yeni Adlar.

Sayı	Eski Ad	Yeni Ad
1	Filit	Ferit
2	Sezer	Sarp
3	Zabit	Oğuzhan
4	Beytullah	Yunus Emre
5	Şah Süleyman	Harun
6	Nivan Delila	Asel Nivan
7	Süleyman Sabri	Serkan
8	Saadet	Sena
9	Şerafettin	Taylan
10	Kudbettin	Kaan
11	Ali Rıza	Berk
12	Kıbar	Ebru Elif
13	İmam	Ulaş
14	Kiraz	Azra
15	Tevrat	Cemre
16	Hüriyet	Betül
17	İmdat	Aras
18	Cevat	Arda
19	Zülfıye	Aslı
20	Celadet Rızgar	Celadet Kenan
21	Abdülrezzak	Ali
22	Sakine	Selin
23	Çavuş	Hüseyin
24	Cami	Cemil
25	Bayram	Muhammet Mirza
26	Yeter	Hatice
27	Mücahide	Kübra
28	Kezban	Kevser

Yaşanan döneme göre yeni formlar alan kültürün bu dinamik özelliği, ad seçimindeki usullerde ve önceliklerde de kendini göstermektedir. Dönemin özelliklerine ve değerlerine göre bazı isimler popülerliğini yitirirken, bazıları hızla popülerleşip yaygınlaşmakta; bazı isimler yapı, ses ve anlam açısından dilin kurallarının ve toplumun beğeni kalıplarının uzağına düşerek mazide kalırken, yerini duygusal değeri yüksek, olumlu çağrışımları olan, beğeni kalıplarına uyan yeni isimlere bırakmaktadır (Köse, 2014: 293). Adını benimsemeyen, kişiliği ile özdeşleştiremeyen kişinin, adını değiştirmek en doğal hakkıdır. Kişi genellikle belli bir soyadı ile doğar ve doğar doğmaz da ailesi tarafından konan bir özadla anılır. Bu kişi büyüyüp ergin oluncaya kadar öz veya soy ismini benimseyememiş onunla kendisini özdeşleştirememiş olmasına rağmen onu bu isimle veya soy ismiyle yaşamını sürdürmeye zorlamakta hiçbir toplumsal yarar olamaz (Şimşek, 2011: 98). Yaşamımızda her açıdan bir değişim söz konusuysa birçok özelliği olan adlar da bu durumdan nasibini almıştır. Günlük hayatta adından hoşnut olmayan insanların sayısı az değildir. Bunların bir kısmı değişim yoluna başvurmuştur.

Görüşme formundaki dördüncü soruya verilen cevaplarla ilgili olarak ilk adın kendisine neden verildiğini bilmeyen adaylar, ilk sırada bulunmaktadır. “Değişmek istediğiniz adınızın size neden verildiğini biliyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımında “Bilmiyorum” cevabı sayı ve yüzdelik olarak ilk sırada gelmektedir (Tablo 3).

Tablo 3. İlk Adın Verilme Nedenleri Konusunda Soru ve Örneklem Grubunun Cevapları

Sıra No	İlk Adın Verilme Nedeni	Sayı	%
1	Bilmiyorum	28	55
2	Aile büyüklerinin adı olduğundan	8	17
3	Dinî anlam içerdiği için	6	12
4	Farklı olduğu için	2	4
5	Kardeş isimleriyle uyum sağladığından	3	6
6	Diğerleri	3	6
Toplam		50	100

İnsanları nitelendiren adlar, onların kimliğinin önemli parçasıdır. Adlarla ilgili olarak toplumun zihniyeti, gelenekleri, kültürü bağlamında ad-soyadı değişiminin nedenleri konusunda sağlıklı tespitler yapılması mümkündür. Görüşme yapılan kişilere sorulan “Sizce iyi bir ad nasıl olmalıdır?” sorusuna verilen cevaplarda anlam ve kulağa hoş gelmesinin tercih edildiği görülmektedir (Tablo 4: Şekil 2).

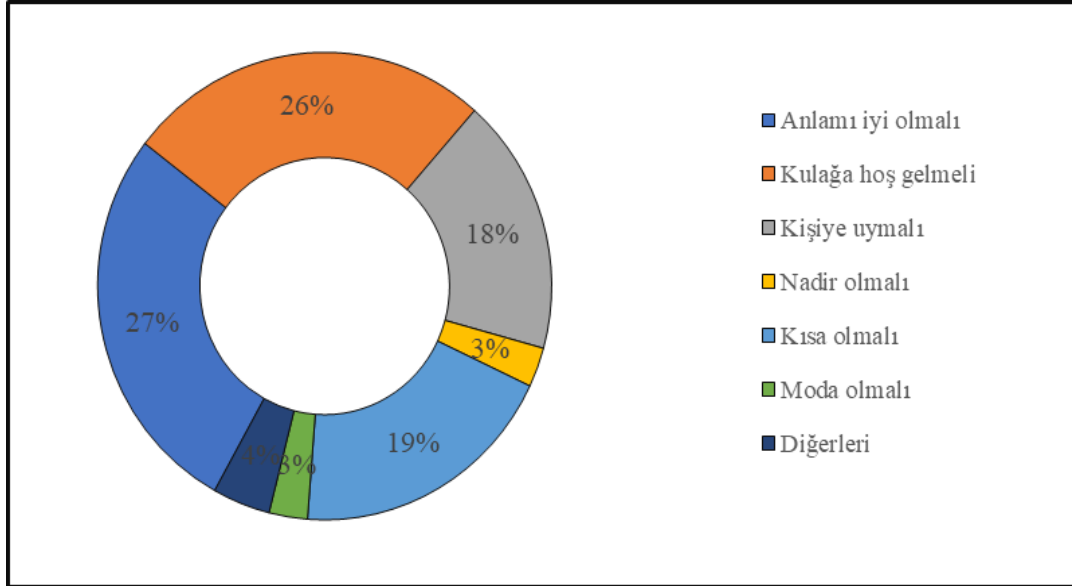
Tablo 4. İyi Adın Verilme Nedenleri Konusunda Soru ve Örneklem Grubunun Cevapları

Sıra No	İyi Adın Verilme Nedeni	Sayı	%
1	Anlamı iyi olmalı	23	27
2	Kulağa iyi gelmeli	22	26
3	Kişiyeye uymalı	14	18
4	Nadir olmalı	2	3
5	Kısa olmalı	15	19
6	Moda olmalı	2	3
7	Diğerleri	4	4
Toplam		82	100

Not: Diğerleri maddesine görüşmecilerin yapmış olduğu ilaveler şunlardır: Bir kişi ailenin soy bağı yansıtmalı, iki kişi ileride dalga geçilip geçilmeyeceği düşünülmeli, bir kişi de kişiyi ileride zor durumda bırakmamalı demıştır. Ailenin soy bağı yansıtmalı derken aile büyüklerinin

adını taşımanın önemini belirtmiştir. Verilen adın alay edilebilecek bir ad olmamasına dikkat edilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Kişiyi ileride zor durumda bırakmayan ad tercihinde daha çok siyasi çağrışımlara açık olan adların verilmemesine dikkat çekmek istenmiştir.

Bir insanın adı, onun şahsiyetiyle alakalı görüleceğinden kişinin hayatını olumlu veya olumsuz etkileyebilir. Çocuğun ismi, çocuğun kişiliği ve yaşayışı üzerinde derin ve kapsamlı etkilere sahiptir. Kişinin adı, onun toplum içinde tanınmasına, ferdileşmesine ve ayırt edilmesine yaradığından, şahsiyetin önemli bir unsurudur (Kayayerli, 2012, Çelik, 2005: 17). Bireysel kimliğin benlik oluşumu ve kimliği sorgulama gibi aşamalarını yaşayan bireylerde de, belli bir dönemden sonra kendilerine verilen ismi sorgulama ve değiştirme eğilimleri söz konusudur. Kişileri isim veya soyadlarında değişiklik yapmaya götüren sebeplerin başında ise isimlerle ilgili önyargılardan kurtulma isteği bulunmaktadır (Çelik, 2006: 55). Bu önyargılar, toplumun bireyin adına alaycı, yadırgayıcı bakışıyla ortaya çıkar. Toplumsal başlayan etki, adın sahibinin bu durumu kişileştirmesiyle bireysele dönüşebilir. Ad değişimlerini tek sebeple izah etmek mümkün değildir. Bu durumun nedeni birden çok faktörü birlikte barındırabilmektedir. Araştırmada adların değişim sebepleri ele alınırken görüşme formundaki beyanları esas alınarak dağılım aşağıdaki başlıklar halinde incelenmiştir.

Şekil 2. İyi adın verilme nedenleri konusunda örneklem grubu cevaplarının yüzde dağılımı.

3.1.1. Sosyal Sebeplerden Kaynaklanan Ad Değişiklikleri

Adlarda değişiklik sebeplerinin başında, toplumsal ilişkilerde adlarla karşılaşılan önyargılardan ve bunun olumsuz etkilerinden kurtulma beklentisi etkili olmuştur. Görüşme yaptığımız kişilerden; “Kibar, Kiraz, İmdat, İmam, Çavuş, Şerafettin” adlarına sahip olanlar, adlarını değiştirilmelerine gerekçe olarak bu adların gülünç ve itici olmalarını belirtmiştir. Özellikle *Kötü Kedi Şerafettin* tiplemesinden sonra bu adla alay edenlerin sayısı artmış ve değişimde etkili olmuştur. “İmam ve Çavuş” adlarının bir meslek ismi olması ve bu durumun farklı şekillerde kullanılması kişileri yeni bir ad arayışına yöneltmiştir. “Filit ve Cami” isimleri anlamsız bulunduğu ve diğer insanlar tarafından yadırgandığı için “Ferit ve Cemil” olarak değiştirilmiştir. “Sezer” adı hem kızlara hem de erkeklere verilebilen adlardan olması, erkek görüşmeci tarafından zaman zaman toplumda mizah konusu yapılmasından duyulan rahatsızlık üzerine “Sarp” olarak değiştirilmiştir. “İsimlerin cinsiyet ayırt etme işlevleri, toplumda cinsiyet ilişkileri ve düzeni bakımından özel önem taşımaktadır. Türk toplumunda isim seçilirken cinsiyet ayırt etme niteliğine dikkat edilmekle birlikte, yine de pek çok kültürde rastlanmayacak düzeyde kullanılan ortak isimler vardır” (Çelik, 2006: 56). “Yeter” adı, bir daha çocuk istemeyenler ya da daha fazla kız çocuğu istemeyen ebeveynler tarafından çocuklara verilen bir adıdır. Bizim görüşme yaptığımız Hatice

Hanım'a da üçüncü kız çocuğu olduğu için ailesi bu ismi vermiştir. Ayrıca Yeter ismiyle dalga geçilmesinin de değişimde etkili olduğu belirtilmiştir. Toplumda yalancı anlamını taşıdığına inanılan "Kezban" adı, Kevser olarak değiştirilmiştir.

3.1.2. Siyasi Sebeplerden Kaynaklanan Ad Değişiklikleri

Türkiye genelinde bazı bölgelerde son yıllarda siyasi hareketlerin ad verme ve değiştirmede az da olsa belirginleşmeye başladığı görülmektedir. Bu durum Ağrı ili örneğinde kişi adları üzerine yapılan bir çalışmada "son yıllardaki siyasi hareketler kapsamında ortaya çıkan etnik aidiyete bağlı olarak az da olsa bir farklılaşma belirmeye başlamıştır" şeklinde verilmektedir (Calp, 2014:27). Yaptığımız görüşmelerde bazı ad değişimlerinin ileride çocuk için sorun teşkil edeceği düşüncesiyle yapıldığı görülmüştür. "Şah Süleyman" isminin "Harun" olarak değiştirilmesinde bu gerekçe dile getirilmiştir.

Topluluğun şifresini yansıtan simge kavramları, seçkinleri, kahraman ve şehitleri temsil eden sembolik isimler seçime konu olabilmektedir. İdeolojik isimlendirme eğiliminin, çatışma kültürü yerine kültürel çoğulculuk ve bireyselleşme gibi değerlerin yükselişe geçtiği bir dönemde giderek güç kaybetmesi beklenebilir. Öte yandan çocukların isimlerinden dolayı toplumsal ve gündelik ilişkilerde sorunlarla karşılaşabileceği düşüncesi de, aileleri bu tür bir tutumdan sakınmaya yöneltebilmektedir (Çelik, 2007: 16). Çocuk için ileride yol açacağı sıkıntılar düşünülmeden geçmişte verilen adlar, günümüzde çocuğun ileriki yaşamına, ilişkilerine etkileri göz önüne alınarak adların değişimine gidildiği görülmüştür.

3.1.3. Dinî Sebeplerden Kaynaklanan Ad Değişiklikleri

Adlar, kutsalla irtibatın araçlarından biridir. İsim kültürümüzün birçok alanında dini motiflerin belirleyici olmaya devam ettiği yapılan ad değişimlerinin bir kısmından anlaşılmaktadır. Görüşme grubunda Müslüman oldukları halde "Nivan Delila, Tevrat" adlarını taşıyan kişiler, bu adların farklı dinleri çağrıştırmaları sebebiyle toplumda yanlış anlaşılmalara yer vermemek için "Asel Nivan, Cemre" adlarını alarak değişimi tercih etmiştir. Beytullah yerine Yunus Emre, Abdülrezzak yerine Ali, Bayram yerine Muhammet Mirza adlarında ilk addaki dinî anlam bağı yeni adda da korunmuştur. Dinsel anlamı olmanın yanında yeni adlarda kulağa hoş gelen estetik yönelimi temsil eden ikinci adlar yer almaktadır (Tablo 2). Görüşme tutanağı dolduran yeni adıyla Muhammet Mirza Bey, ad değişiklik sebebini şöyle izah etmiştir: "*Biz dört erkek kardeşiz. Validem, büyüklerinden bir ailede en az üç erkek evlat var ise bunlardan birinin Peygamber (S.A.V) efendimizin ismini taşıması çok sevaptır diye duymuş. Ashında validemin anlattığı bu inanışın ne kadar doğru olduğunu bilmiyorum. Sadece validem bizden birinin efendimizin (S.A.V) ismini taşımasını çok arzu ettiği için isim değişikliğini yaparak bir parça arzusunu da yerine getirmek istedim.*" Buradan da anlaşılacağı üzere adların dinle ilgili bağlarını kesmeden aynı zamanda, modern ve ayırt edici şekillere dönüştüğünü söyleyebiliriz.

3.1.4. Popüler Kültürden Kaynaklanan Ad Değişiklikleri

Popüler kültür, bireysel beğenileri ve tercihleri etkileyerek kişiye bir kimlik ve toplum içinde bir imaj kazandırır. Kimliği tanımlayan bir gösterge ve toplumsal var oluşun önemli bir bileşeni olarak isimler ise kaçınılmaz olarak belli dönemlerde egemen olan düşünce akımlarından, toplumsal eğilimlerden, kültürel formlardan ve elbette dönemin popüler kültüründen izler taşımaktadır (Yıldırım, 2016: 920). İsimler farklı anlam alanlarından, farklı gerekçelerle seçilmiş de olsa genel olarak adlarla ilgili bir modalaşmadan söz etmek de mümkündür. Bireylerin ad seçerken toplumdaki eğilimlerden etkilendiği görülmektedir (Oytun, Altun, 2011: 193). Kitle iletişim ve bilgiye erişme olanaklarının arttığı bu yeni dönemde ad kültüründe geleneksel yerine yeni alternatifler arama eğiliminin ortaya çıktığı anlaşılmaktadır.

Globalleşmenin etkisiyle adeta sınırların ortadan kalktığı dünyamızda, kitle iletişim araçlarında görülen çeşitlilik, onların sağladığı imkânlar, ülkeler ve insanlar arasında her alanda görülen ve gittikçe artan sıkı ilişkiler ad ve ad verme olayına da yansımıştır (Zengin, 2014: 105).

Günümüzde yaşanan kentleşme, teknik ve ekonomik açıdan görülen ilerlemeler, medyanın etkisi ile yaşam biçimlerindeki değişiklikler, toplumların ad kültürüne de yansımıştır.

“Cevat, İmdat, Kudbettin, Kiraz, Şerafettin, Ali Rıza, Bayram” gibi çoğu bilinen geleneksel adlar yerine “Arda, Aras, Sarp, Kaan, Azra, Berk, Taylan, Mirza” gibi modern adlar bulma arayışı, popüler kültürün etkisiyle olmuştur. Yapılan ad tercihlerinde daha çok kulağa hoş gelen, yeni, moda adlara rağbet edildiği görülmektedir (Tablo 2). Yeni adıyla Berk Bey, görüşme metnine şunları yazmıştır: “*Ali Rıza çok fazla kullanılan bir isim, çok da eskidir. Çocuklara isim koyarken ileriye düşünmek gerekir.*” diyerek popüler isim arayışını ortaya koymaktadır.

3.1.5. Bireysel Sebeplerden Kaynaklanan Ad Değişiklikleri

İnsanın yaşamı süresince en çok duyacağı sözcük şüphesiz adıdır. Her bireyin adının anlamlı ve güzel olmasını talep etmek en tabii hakkıdır. Günümüzde daha önceki ad-soyadlarında değişiklik yapma oranının fazla olmasında insanların genel olarak geçmişe göre daha bireysel, daha özgür ve daha bağımsız davranmasıdır. Bireyler gün geçtikçe geleneksel etkenlere bağlı kalmadan kendi istekleri doğrultusunda adları seçebilmektedir (Balcı, 2014: 112). “Süleyman Sabri-Serkan, Saadet-Sena, İmam-Ulaş, Zülfiye-Aslı, Beytullah-Yunus Emre, Şerafettin-Taylan, Kudbettin-Kaan, Çavuş-Hüseyin” değişimlerinde eski adı beğenmeme faktörü önemlidir. Adın kulağa hoş gelmemesi ve kendilerine uygun olmaması, adın uzun olması gibi sebepler değişimde etkili olmuştur. “Bayram-Muhammet Mirza” değişimi için görüşme formunda şu ifadeler kullanıldı: “*Bayram ismi bana bir şey ifade etmiyordu. Benim için anlamlı değildi. İnsanın ismi dünyada duyabileceği en güzel musiki bence. İsim kulağa hoş gelmeli, çağrıldığınızda ya da anıldığınızda adınız özel ve anlamlı olmalı. İsmimi bu yüzden değiştirme gereği duydum.*”

Asker anlamına gelen “Zabit” adını sempatik bulmayan ve anlam açısından kendisine uygun olmadığını belirten görüşmeci, bu adı “Oğuzhan” olarak değiştirmeyi uygun bulmuştur. On sekiz yaşındaki “Aslı” Hanım, “Zülfiye” adını değiştirmesindeki sebebi yaşına uygun olmaması, kulağa hoş gelmemesi ve uzun olması gibi sebeplerle izah etmiştir. Ayrıca babaannesinin adı olduğundan kendisine verilen bu adı uzun süre taşımayı tercih etmemiştir. “Celadet Rızgar” adı, ilgisi olmadığı halde rüzgârla karıştırıldığından “Rızgar”, “Kenan” olarak değiştirilmiştir. “Abdülrezzak” adı çok uzun olduğundan ve yazımı karıştırıldığından Ali gibi kısa ve net bir adla değiştirilmiştir. Ölen halasının adı olan “Sakine’yi” ölmüş bir yakınının adını taşımanın kolay ve güzel olmadığını belirten görüşmeci, adını “Selin” olarak değiştirdiğini belirtmiştir. Filit ve Cami adları, adın sahibi tarafından da anlamsız bulunduğu için Ferit ve Cemil olarak yenilenmiştir.

Amerika’da yapılan araştırmalarda adların kişiyi psikolojik olarak etkilediği, güzel adların kişiyi iyi ve güzel şeyler yapmaya, güzel ve hoş olmayan adların ise kişiyi kötü şeyler yapmaya yönelttiği tespit edilmiştir (Zengin, 72: 2001). Ad verilirken, adın ilerde çocuğun karakter yapısına uyup uymayacağı göz önüne alınmalıdır. Görüşme formunu dolduran kişilerde sıkça rastlanan değiştirme sebepleri arasında anlamlı olmayan ve kendisine uymayan adları beğenmeme, kulağa hoş gelmeme, söylenmesinin zor olması dikkat çekmektedir.

3.2. Ad Düzeltme

Adların kimliğe yanlış kaydedilmesi çok sık rastlanan bir durumdur. Nüfus memurlarının bazı adları kendi bildikleri gibi yazmış olmaları, adlarda düzeltmenin en önemli sebeplerindendir. Ad seçiminde dinin önemli ayları ya da peygamber adları ad seçiminde dikkate alınan hususlardandır. Özellikle dinî anlamlarıyla ön plana çıkan “Muharem, Muhammet, Elaaddin” gibi adlarda anlamın doğru aktarılması için yapılan düzeltmeler, dinin ad verme kültüründeki rolünü göstermesi bakımından önemlidir (Tablo 5). “Ahmet Mahir ve Ahmet Fahir” düzeltmesine sebep, nüfus memurunun kardeşlere aynı ismi vermesidir. Mahir, ağabeyin ismiyken daha sonra dünyaya gelen kardeşe de Fahir yazacağına Mahir yazan memurun hatası iki kardeşin aynı ismi almasına yol açmıştır. “Zaynep, Aysin, Esme” adlarında yanlış yazım söz konusu olmuştur (Tablo 5). Ailelerin

yanlış kaydedilen adları düzeltme yoluna gittikleri görülmektedir. Yanlışlıkların adın sahibine ve ailelerine hem günlük yaşamda hem de resmi evraklarda sıkıntılar oluşturduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 5. Örneklem Grubundaki Ad Düzeltmeleri.

Sayı No	Eski Ad	Düzeltilmiş Ad
1	Muharem	Muharrem
2	Ahmet Mahir	Ahmet Fahir
3	Aysin	Ayşin
4	Elaaddin	Alaaddin
5	Zaynep	Zeynep
6	Esmе	Esmа
7	Muhammet	Muhammed
8	Güllüzer	Gülizar
9	Teyyar	Tayyar

3.3. Ad Ekleme

Adların psikolojik açıdan özellikleri de söz konusudur. Çocuğa verilen bir ad sadece bir sözcükten ibaret değildir. Onun adı, hem taşıyan kişi hem de çevredeki insanlar üzerinde birtakım ruhsal etkiler bırakır. Türkçe adlar dilbilimsel özellikleri bakımından çok renkli, çeşitli ve zenginidir. Ancak bu durum bazen kolaylıkların yanında zorluklar da getirmektedir. Örneğin adların cinsiyetinde bunu görebilmekteyiz, çünkü Türkçe adlarda karşılaşılan en önemli sorunlardan biri, kimi durumlarda cinsiyetin belirlenememesidir (Balcı, 2014: 112,113).

Üçü bayan biri erkek olmak üzere yapılan görüşmelerde dört kişide adına yeni ad ilave ettiği tespit edildi (Tablo 6). “Eymen” adlı kız çocuğu adının erkeklere de verildiğini görünce bu durumu problem haline getirmiştir. Ebeveynleri, kızlarının bu durumdan olumsuz etkilenmesini engellemek için kız adı olduğunu vurgulayacak “Sadem” adını ilave ettirmişlerdir.

Tablo 6. Örneklem Grubundaki Ad Eklemeleri.

Sıra No	Eski Ad	Eklenmiş Ad
1	1. Eymen	Eymen Sadem
2	2. Zöhre	Zöhre Ela
3	3. Semiha	Semiha Nisa
4	4. İsmet	İsmet Talha

“Semiha”, kardeşinin “Nida” adına uyumlu yapılmak istendiğinden “Nisa” adı eklenmiştir. “Günümüzde ad vermedeki önemli kriterlerden biri uyum yani harmoni konusudur (Zengin, 2014: 144).” Kardeş olan çocukların adları arasında önemli oranda ilişki kurulmaya çalışılması toplumumuzda çok sık görülen bir durumdur.

3.4. Ad Çıkarma

Bazı grup ve cemaatlere aidiyet bildiren adların toplumsal ve gündelik ilişkilerde sorunlara yol açabileceği düşüncesi, bireyleri bu addan kurtulma isteğine yöneltmektedir. “Fetullah” adı bu açıdan çıkarılmıştır (Tablo 7). Yirmi iki yaşında olan Muhammed Hıdır, dedesinin adı olan Hıdır’ı hoşlanmadığı ve kendisiyle uyumlu olmadığını belirterek çıkarma gereği duymuştur.

Tablo 7. Örneklem Grubundaki Ad Çıkarma.

Sayı No	Eski Ad	Yeni Ad
1	1. Muhammed Fetullah	Muhammed
2	2. Muhammed Hıdır	Muhammed

Bireylerin istemedikleri adlar, gelecekte hem çocuğu ve hem de çevresini rahatsız edecektir. Kişiyi ilerde ruhsal yönden olumsuz etkileyecek ve kendisini güç durumda bırakacak adların çıkarılması olağan bir durumdur.

3.5. Soyadı Değişikliği

Çalışma kapsamında yapılan görüşmelerde soyadı değişimi yedi kişide görülmüştür. Ad değişimine göre bu sayının az olması manidardır. Soyadı insanların soy bağının göstergesidir. Yeni bir soyadı tercihine gidilmesi soy bağıyla bağlantıyı kesecek bir tutumdur. Bu yönüyle ad değişiminden farklı bir fonksiyona sahiptir ve daha derin etkiler taşıması açısından önemlidir. Kişinin kendisiyle birlikte çocuklarını ve kendisinden sonraki kuşağı da etkileyecek bir karar olmasından ötürü soyadı değişimi çok sık rastlanan bir durum değildir.

İnsanlar, ad ve soyadlarının doğru kullanılmasını isterler ve beklerler. Bazı ad ve soyadları zor yazılmaktadır. Özellikle soyadlarının zor telaffuzu ve okunuşu resmi işlerde karışıklığa yol açmıştır. “Korucuoğlu” soyadının değiştirilme sebebi olarak bu durum gösterilmiştir. Değişik ortamlarda birçok kez yanlış yazılması aileyi bu soyadın değiştirilmesine yönlendirmiş ve kısa bir soyadı tercihine sebep olmuştur. “Öz” soyadını tercih etme sebepleri yazılışının ve okunuşunun kolay olmasıdır (Tablo 8). “Daş” soyadının değiştirilme sebepleri arasında Taş ile karıştırılması ve bu durumun bazı karışıklıklara yol açması olarak belirtilmiştir. Yeni soyadı oluşturulurken eski soyadı “Daş” ters okunarak oğlu sözcüğünün ilave edilmesiyle “şadoğlu” soyadının oluşturulması ilginçtir. “Çebiş, Küstük, şap” soyadları insanlar arasında soğuk esprilere yol açması değişim konusunda önemli bir motivasyona yol açmıştır. Yerlerine ailenin lakabı olan Mizacoğlu ve daha sempatik olan Gülşen tercih edilmiştir. Ayrıca görüşme yapılan kişinin dedelerinin babasının adının Hanbey olması Hanbeyoğlu soyadını almalarında etkili olmuştur.

Tablo 8. Örneklem Grubundaki Soyadı Değişiklikleri, Eski/Yeni Adlar.

Sıra No	Eski Soyadı	Yeni Soyadı
1	Korucuoğlu	Öz
2	Çebiş	Mizacoğlu
3	Küstük	Gülşen
4	Daş	şadoğlu
5	Babür	Neslizade
6	şap	Hanbeyoğlu
7	Çoban	Aksoy

Aynı soydan gelen veya aralarında akrabalık ilişkileri bulunan kimselerin bunu yansıtan soyadını değişime isteği, önemli bir karardır. Bunun için yakın aile bireyleri arasında zaman zaman yaşanan bazı sorunlar, köklü değişime yol açabilmiştir.

3.6. Değişime Aile ve Çevrenin Verdiği Tepkiler

Görüşme formunda “Değişimi aileniz ve çevreniz nasıl değerlendiriyor?” sorusuna verilen cevaplara bakıldığında yirmi yedi kişi yapılan değişimin olumlu karşıldığını, kendilerini haklı bulduklarını belirtmiştir. Bunlar içinden altı kişi, kimlikteki eski adı kullanmadığını, almak

istedikleri adı önceden kullanmaya başladıklarını belirtmiştir. Kendilerini almak istedikleri yeni adla tanıtılmaları ve çevrelerinden de almayı düşündükleri adı kullanmalarını istemeleri değişimden sonraki sürecin kolay geçmesini sağlamıştır. Görüşmecilerden on bir kişi ailesinin ad değişimini sıcak karşılamadığını belirtmiştir. Değişim için ailesini zor ikna ettiğini belirtenlerin yanında, alışmalarının zaman aldığını, yeni adı tepkiyle karşılayanlar olduğunu ifade edenler olmuştur. Ancak ilerleyen süreçte kendilerinin yeni adla mutlu olduklarının görülmesi üzerine bu durum, kabullenilmiştir.

Görüşülen kişiler, “Sarp” için bu alengirli ismi nereden buldun? “Berk” adını alan görüşmecimiz, büyüklerin hala kendisine Ali Rıza diye seslenmekte olduğunu, babaannesinin adı Zülfıye’yi Aslı’yla değişen görüşmecimiz, bu durumdan en fazla babaannesinin rahatsız olduğunu belirtmiştir. “Türk isim kültüründe isim seçme ve belirleme hakkının ebeveynde (büyükanne ve büyükbabada) olması temel karakteristikler arasındadır. Bu durum isimle ilgili bazı geleneksel anlayış ve uygulamaların belli ölçüde değişime uğradığını göstermektedir. Değişimin etkilerini formel olarak yalnızca aile içi rollerin farklılaşmasında değil, anlam boyutunda isim tercihlerinde de görmek mümkündür (Çelik, 2007: 11).”

Değişime arkadaş ve iş çevresinin daha çabuk alıştığı, ailelerin bu durumu daha zor benimsediği görülmüştür. Yeni adlarını aldıklarında birkaç yıl düzeltme yapmak zorunda kaldıklarını belirten görüşmeciler, daha sonra bu duruma herkesin alıştığı belirlenmiştir. Özellikle küçük yaşlarda yapılan düzeltmelerin daha sıkıntısız kabullenildiği görülmüştür. Soyadı değişiklikleri aile bireylerince alınan ortak bir kararla yapıldığından diğer akrabaların yadırgayıcı tavırları ön plana çıkmıştır.

4. Sonuçlar

Elli kişiyle yapılan görüşmede yirmi altı kişiyle en fazla ad değiştirmenin yapıldığı görüldü. Bundan sonra sekiz kişiyle ad düzeltmeye başvurulduğu gözlemlendi. Soyadı değişikliğinin adlara göre (yedi kişi) çok daha az sayıda yapıldığı dikkat çekmektedir. Bu durum, soyadını değişiminin soy bağını da değişmek anlamına gelmesinden sık tercih edilmeyen bir durum olduğunu ortaya koyar.

Yaşam boyunca sosyal ve kültürel yaşamda, geleneklerde, iletişimde önemli farklılaşmalar meydana gelmiş bunlar adlar ve soyadları üzerinde de değişimlere yol açmıştır. Adlar ve ad verme de durağan özellikte değildir; dinamik olup zamanın değişen yapısına ayak uyduran unsurlardır. Ayrıca adlardaki değişim, artarak devam etmektedir. Adlarla adı taşıyanlar arasında önemli bir bağ vardır. Ad, kişiyle bütünleşir, birçok açıdan adın sahibini etkiler, onun karakteri ve kişiliği üzerinde önemli bir iz bırakır. Adların etki alanı sadece adın sahibine yönelik değildir, aynı zamanda çevre ile iletişimi de etkiler. Bunun farkında olan bireyler, beğenmedikleri, kendilerine uymadığını düşündükleri ad ve soyadına yönelik müdahalelerde bulunmuşlardır. Ad verme, sosyal bir süreç olduğundan bireylerin ad ve soyadında değişime, düzeltmeye yol açan yaklaşımların çok yönlü sebepleri vardır.

Genç kuşakların adlarıyla ilgili değişim ve dönüşüme daha fazla eğilimli oldukları gözlenmektedir. Ayrıca erkeklerde adlarında işlem yapan bireylerin fazla olduğu belirlenmiştir. Geleneksel adlardaki bazı özellikler, kitle iletişim araçlarının etkisiyle değişim karşısında varlığını koruyamamıştır. Adının değişmesini isteyen kişilerin büyük çoğunluğu anlamlı, kısa ve kulağa hoş gelen adları tercih etmektedir (Tablo 4; Şekil 3). Adlarında değişim arayan bazı kişilerin yeni adlar ararken geleneksel adlarda olduğu gibi dinsel vurgudan tamamen uzaklaşmadan aynı zamanda yeni, kulağa hoş gelen, modern olma özelliklerini de taşımalarını istemişlerdir. Kişinin yeni adıyla mutlu olduğunun görülmesi üzerine aile bireyleri ve çevre değişim kararını, zamanla kabullenmiştir. Bireylerin kendileriyle ilgili konularda geçmişe göre daha bireysel ve özgürce karar vermelerini sağlayan sosyo-kültürel yapının oluşması, aile büyüklerinin ad vermeye ya da adı muhafaza etmeye etkisini azaltmıştır.

Ad-soyadında değişim ve düzenleme yapmış kişileri tespit etme ve onlara ulaşma zorluğu çalışmayı sınırlandırıcı faktörlerden en önemlisidir. Bu sorunu aşmak için farklı okullara ulaşarak yöneticiler aracılığıyla duyurular yapma yoluna gidilmiştir. Görüşme yapılan kişilerin farklı yaş

gruplarından olmasına özen gösterilmiştir. Değişim ve düzenlemelerin bir sebeple değil çok yönlü sebepleri olabileceğine dikkat edilmesi gerekmektedir.

Çocuğa ad veren kişiye büyük sorumluluklar düşmektedir. Çocuklar, adını büyük bir gururla taşımalıdır. Ebeveynler, çocuklarına ad verirken hayatı boyunca sevebileceği, onları mutlu edecek ve toplum içinde kullanırken sorun yaşamayacağı adlar tercih etmelidir.

Teşekkür

Ad-soyadını değiştiren bazı kişilere ulaşmamızda araştırmamıza katkı sağlayan Kovancılar (Elazığ) İlçe Nüfus Müdürlüğüne teşekkür ederiz.

Kaynakça

- Altan, C., (2018), Kişi Adları-Siyasal Eğilim İlişkisi: Mersin Üniversitesi Örneği, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Bahar-2018 Cilt:17 Sayı: 66 (621-631).
- Balcı, U., (2014), Türk Toplumunda Adlar ve Soyadları (Sosyo-Kültürel ve Dilbilimsel Bir Yaklaşım), *Diyalog* 2014/2, İstanbul, Seçkin Yayınları, Sayfa: 110-114.
- Başaran, Y., (2017), Sosyal Bilimlerde Örneklem Kuramı, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl: 5, Sayı: 47, Haziran 2017, s. 480-495.
- Calp, M., (2014), Kişi Adları Üzerine Dilbilimsel Bir Çalışma (Ağrı İli Örneği), *Atatürk Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü*, 52 (2014) 27-49.
- Çelik, C., (2005), İsim Kültürü ve Din, Çizgi Yayınları, Konya.
- Çelik, C., (2006), Kültürel Sembol Sistemi Olarak İsimler: İsim Sosyolojisine Giriş. *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 6/2 (2006):39-61.
- Çelik, C., (2007), Bir Kimlik Beyanı Olarak İsimler: Kişi İsimlerine Sosyolojik Bir Yaklaşım, *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 2, Sayfa: 5-21.
- Erkuş, A., (2005), Bilimsel Araştırma Sarmalı, Ankara, Seçkin Yayınevi.
- Giddens, A., (2012), Sosyoloji, Kırmızı Yayınları, Yayına hazırlayan: Cemal Güzel, İstanbul.
- Kapucu, M., (2016), Bilim Uygulamaları Dersi Öğretim Programının Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi, *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi- ENAD*, Cilt 4, Sayı 1, ss. 26-46.
- Kayasandık, A., (2019), Türkçe Kişi Adları Bibliyografyası Denemesi, *Journal of Strategic Research in Social Science*, Cilt 5, ss. 57-90.
- Kayayerli, F., (2012), Çocuğunuzu Doğduğuna Pişman Etmeyin, *Sabah Gazetesi*, 04 Kasım 2012.
- Köse, A., (2014), Değişimin Gölgesindeki Gelenek: Popüler Diziler ve Farklılaşan Ad Verme Kültürü, *Milli Folklor*, Yıl: 26, Sayı 101, Sayfa: 291-306.
- Oytun Altun, H., (2011), 1975-2009 Yılları Arasında Bitlis'te Çocuklara Verilen Adlar, *Atatürk Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü*, 45 (2011) 193-218.
- Öztan, B., (2001), Şahsın Hukuku Hakiki Şahıslar, 10. Baskı, Turhan Yayınevi, Ankara.
- Şenel, M., (2017), Gençliğin Adıyla İmtihani, *Uluslararası Türk Lehçe Araştırmaları Dergisi (TÜRKLAD)*, Cilt 1, Sayı 1, 2017, Sayfa: 72-84.
- Şimşek, E., (2011), Adın Kazanılması ve Değiştirilmesi, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Uca, A., (2004), Türk Toplumunda Ad Verme Geleneği, *Atatürk Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü*, 23 (2004) 145-150.
- Yalçınkaya, B., (2015), Almanca ve Türkçe Ad Verme Geleneği, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 55, 1 (2015) 363-379.
- Yıldırım, E. İ., (2016), Çocuklara Verilen İsimler Üzerinden Türkiye'deki Sosyo-Kültürel Değişimin Analizi, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20 (3): 909-925.
- Zengin, D., (2001), Ortaöğretim ve Üniversitedeki Öğrencilerle Adlar Üzerine Bir Anket, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi* 41, 1 (2001), 69-93.
- Zengin, D., (2014), Türk Toplumunda Adlar ve Soyadları, Kurmay Yayınları, Ankara.
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/ad-ve-soyad-degisikligi-uygulamasi-3-yil-daha-uzatildi/1682262>, (Erişim Tarihi: 28.12.2019).
- <https://www.icisleri.gov.tr/turkiye-genelinde-30-bin-344-kisi-ismini-75-bin-248-kisi-soyadini-duzeltti>, (Erişim Tarihi: 30.12.2018).